

Pradžia>Kreipimasis į teismą>ES ir nacionalinės teisės sistemos>Bendrieji nacionaliniai teismai

Puslapį jūs pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Swipe to change

ispanų**Bendrieji nacionaliniai teismai****Ispanija**

1978 m. Ispanijos Konstitucijos 117 straipsnyje nustatyta, kad teismų sistema ir veikla grindžiama vieningo teismingumo principu. Pagal šį principą nustatyta bendra jurisdikcija, priskiriama vienam teisėjų, priklausančių bendrosios kompetencijos teismams, korpusui Yra daug teismų, kurių darbas paskirstomas pagal jurisdikcijos sritis: nagrinėjama klausimą, svarbą, asmenis, funkcijas ar teritoriją, nes skirtingą jurisdikciją turinčių teismų įvairovė neprieštarauja vieningo teismingumo principui.

Bendrosios kompetencijos teismai. Įžanga

1978 m. Ispanijos Konstitucijoje nustatyta, kad Ispanija yra teisinė socialinė ir demokratinė valstybė, kurioje laisvė, teisingumas, lygybė ir politinis pliuralizmas ginami kaip svarbiausios teisinės sistemos vertybės.

Konstitucijos VI antraštinė dalis skiriama teismams, o jos 117 straipsnyje patvirtinama, kad teismų sistema ir veikla grindžiama vieningo teismingumo principu. Visais šiais principais grindžiama Ispanijos teismų sistema, kurioje nustatyta bendra jurisdikcija, priskiriama vienam teisėjų, priklausančių bendrosios kompetencijos teismams, korpusui.

Yra daug teismų, kurių darbas paskirstomas pagal jurisdikcijos sritis: nagrinėjama klausimą, svarbą, asmenis, funkcijas ar teritoriją, nes skirtingą jurisdikciją turinčių teismų įvairovė neprieštarauja vieningo teismingumo principui.

Bendrosios kompetencijos teismai yra tie, kurie reglamentuojami Konstitucinio teismų įstatymo, taikant 1978 m. Ispanijos Konstitucijos 122 straipsnį.

Būtina išskirti tris pagrindinius aspektus:

teritorinį aspektą;

ar teismą sudaro vienas teisėjas, ar teisėjų kolegija;

jurisdikciją.

Teritorinis aspektas

Pagal 1985 m. liepos 1 d. Konstitucinio teisminių institucijų įstatymo Nr. 6/1985 preambulės nuostatas valstybė padalijama į **teismines teritorijas**: savivaldybes, apygardas, provincijas ir autonomines sritis, kuriose teisminę valdžią vykdo taikos teismai (*Juzgados de Paz*), pirmosios instancijos ir tyrimo teismai (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), administraciniai teismai (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), socialinių reikalų teismai (*Juzgados de lo Social*), kalėjimų priežiūros teismai (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) ir nepilnamečių teismai (*Juzgados de Menores*), provincijos teismai (*Audiencias Provinciales*) ir aukštesnieji teisingumo teismai (*Tribunales Superiores de Justicia*).

Visoje šalies teritorijoje teisminę valdžią vykdo Nacionalinis Teismas (*Audiencia Nacional*), Aukščiausiasis Teismas (*Tribunal Supremo*), centriniai tyrimo teismai (*Juzgados Centrales de Instrucción*) ir administraciniai teismai (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*).

Vienas teisėjas ar teisėjų kolegija

Dėl **vieno teisėjo ar teisėjų kolegijos** pažymėtina, kad visuose teismuose, išskyrus Aukščiausiąjį Teismą, Nacionalinį Teismą, aukštesniuosius teisingumo teismus ir provincijos teismus, bylas nagrinėja vienas teisėjas.

Aukščiausiąjį Teismą sudaro pirmininkas, kolegijų pirmininkai ir teisėjai, kurie nustato kiekvienai kolegijai ir skyriui taikomus teisės aktus. Yra penkios kolegijos: civilinių, baudžiamųjų, administracinių, socialinių ir karo bylų kolegijos.

Nacionalinį Teismą sudaro pirmininkas, kolegijų pirmininkai ir teisėjai, kurie nustato kiekvienai kolegijai ir skyriui (apeliacinių, baudžiamųjų, administracinių ir socialinių bylų) taikomus teisės aktus.

Aukštesniuosiuose teisingumo teismuose yra keturios kolegijos (civilinių, baudžiamųjų, administracinių ir socialinių bylų). Juos sudaro pirmininkas, kuris taip pat yra civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegijų pirmininkas, kolegijų pirmininkai ir teisėjai, nustatantys kiekvienai kolegijai taikomus teisės aktus.

Provincijos teismus sudaro pirmininkas ir du ar daugiau teisėjų. Teismai yra kompetentingi spręsti civilines ir baudžiamąsias bylas, jų skyrių sudėtis gali būti vienoda.

Teismų administracija

Konstituciniame teisminių institucijų įstatyme teismų administracija apibrėžiama kaip pagalbinio pobūdžio įstaiga, kuri padeda teisėjams ir teismams vykdyti teisminę veiklą.

Ji įsteigta siekiant, kad teismo procesas būtų veiksmingesnis, efektyvesnis ir skaidresnis, paspartinti procedūras ir skatinti įvairių institucijų bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą. Taigi teismų administracijos veikla vykdoma įsipareigojant užtikrinti kokybišką viešąją paslaugą, kuri būtų pasiekiami žmonėms, atitiktų konstitucines vertybes ir tenkintų esamus piliečių poreikius.

Tai yra naujas organizacinis modelis, kuriame taikomi naujoviški valdymo metodai. Jį sudaro įvairūs administraciniai vienetai: tiesioginę paramą teikiantys procesiniai vienetai (atitinkantys senuosius teismus (*juzgados*)), kurie padeda teisėjams vykdyti savo teismines funkcijas, ir bendrosios procesinės tarnybos, kurioms vadovauja teismų pareigūnai ir kurios atlieka visas neteismines funkcijas, pvz., priima dokumentus, tvarko šaukimus į teismą, įgyvendina sprendimus, vykdo neteismines procedūras, priima prašymus dėl nagrinėtinų ieškinių, perduoda šalims informaciją, šalina procedūrinius trūkumus ir t. t.

Bendrosios procesinės tarnybos yra trijų rūšių:

bendroji visuotinė tarnyba;

bendroji proceso organizavimo tarnyba;

bendroji vykdymo tarnyba.

2010 m. lapkričio mėn. naujas organizacinis teisminių institucijų administravimo modelis pradėtas taikyti Burgose ir Mursijoje. 2011 m. vasario mėn. teismų administracija buvo įsteigta Kaserese ir Ciudad Realje, o birželio mėn. – Leone, Kuenkoje ir Meridoje. 2013 m. ją numatoma įsteigti Seutoje ir Melilijoje. Šis organizacinis modelis taikomas kartu su senuoju teismų modeliu, kuris galioja visose kitose teritorijose.

Jurisdikcija

Pagal Ispanijos teismų sistemą bendrosios kompetencijos teismai skirstomi į **keturias teisenas**:

civilinė: civilinei teisei priklauso bylos, kurių nagrinėjimas nėra aiškiai priskiriamas kitų teismų teisei. Todėl ją galima laikyti bendro pobūdžio teise; **baudžiamoji:** baudžiamajai teisei priskiriamas baudžiamųjų bylų nagrinėjimas ir sprendimų priėmimas jose. Ispanijos teisei būdinga tai, kad iš baudžiamosios atsakomybės kylanti civilinė atsakomybė gali būti nagrinėjama kartu su baudžiamąja. Tokiu atveju teismas priima sprendimą dėl atitinkamo žalos ir nuostolių, patirtų dėl nusikaltimo ar nusižengimo, atlyginimo;

administracinė: vykdančią administracinę teisę kontroliuojamas valstybės institucijų veiklos teisėtumas ir turinės atsakomybės ieškiniai prieš šias institucijas;

socialinė: nagrinėjami tiek socialinės teisės srities individualūs ginčai tarp darbuotojo ir darbdavio dėl darbo sutarties, kolektyvinės derybos, su socialine apsauga susiję ieškiniai arba ieškiniai prieš valstybę, kai ji yra atsakinga pagal darbo teisę.

Be šių keturių teisenų, Ispanijoje yra karinė teisena.

Karinė teisena yra vieningo teisingumo principo išimtis.

Konstitucijoje nustatyti principai, pagal kuriuos reglamentuojama teismų veikla, ir valstybės teisminių institucijų vienybė, išlaikant karo teismo specifiškumą – šis teismas veikia tik karinėje srityje, o esant apsiausčiai bet kokiame atveju taikomi Konstitucijos principai pagal pagrindinio teisės akto 117 straipsnio 5 dalį. Taikos metu karo teismo jurisdikcija griežtai ribojama karine sritimi, ji apima Baudžiamajame karo kodekse prie nusikaltimų priskiriamas veikas, o kariuomenę dislokavus už šalies teritorijos ribų jurisdikcija išplečiama įtraukiant bet kokių rūšių nusikaltimus. Konstituciniame karo teismų jurisdikcijos ir organizacinės sistemos įstatyme Nr. 4/1987 nustatyta, kad karo metu ši sritis keičiama, nors tokį sprendimą turi priimti Generaliniai Rūmai ir vyriausybė, jei ji yra įgaliota.

Karo teismus sudaro profesionalūs kariai, ginkluotųjų pajėgų nariai ir Gynybos ministerijos atstovai.

Karo teismai yra šie: teritoriniai teismai (*Juzgados Togados Territoriales*), centriniai teismai (*Juzgados Togados Centrales*), teritoriniai karo teismai (*Tribunales Militares Territoriales*) ir Centrinis karo teismas (*Tribunal Militar Central*). Tačiau karo teismų hierarchijoje svarbiausia yra Aukščiausiojo Teismo penktoji kolegija.

Sukūrus Aukščiausiojo Teismo karinių bylų kolegiją, kuriai Aukščiausiojo Teismo nustatyta tvarka ir pagal jo narių statutą taikomos tos pačios taisyklės kaip ir kitoms kolegijoms, nustatytas Karo teismo ir Aukščiausiojo Teismo, kurie įeina į teismų institucijų sistemą, aukščiausio lygmens vientisumas.

Kadangi minėtą kolegiją sudaro bendrosios kompetencijos teismo ir karo teismo teisėjai, taip užtikrinama aukščiausio lygmens teismo veiklos pusiausvyra; kolegija paprastai nagrinėja kasacinius skundus ir peržiūri sprendimus, net pagrįstai atsižvelgdama į išorės ekspertų žinias, kai nagrinėja tam tikrų aukštas karines pareigas einančių asmenų veikas.

Ispanijoje nėra ypatingosios teisenos, tačiau galima pažymėti, kad pagal nurodytas teiseis sukurti konkrečių sričių specializuoti teismai. Tai, pavyzdžiui, teismai, kuriuose nagrinėjamos smurto prieš moteris bylos, kalėjimų priežiūros ar nepilnamečių teismai. Šie teismai yra bendrosios kompetencijos teismai, tačiau jų specializacija – konkrečių sričių bylos. Daugiau informacijos pateikiama skyrelyje „Specializuoti Ispanijos teismai“.

Nagrinėdami keturias esamas teiseis, apžvelgsime įvairių teismų jurisdikciją šiose srityse.

Civilinė teisena

Civilinės teisenos srityje jurisdikcija priskiriama Aukščiausiojo Teismo pirmajai kolegijai, Aukštesniojo teisingumo teismo civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegijai, provincijos teismų civilinių bylų skyriams, pirmosios instancijos teismams, taikos teismams ir kai kuriems specializuotiems teismams (šeimos teismams, komerciniams teismams, Bendrijos prekių ženklų teismams, teismams, kuriuose nagrinėjamos smurto prieš moteris bylos).

Komeriniai teismai, Bendrijos prekių ženklų teismai ir teismai, kuriuose nagrinėjamos smurto prieš moteris bylos, išsamiai aptariami skyrelyje „Specializuoti Ispanijos teismai“.

Baudžiamoji teisena

Baudžiamosios teisenos srityje jurisdikcija priskiriama Aukščiausiojo Teismo antrajai kolegijai, Nacionalinio teismo baudžiamųjų bylų kolegijai, aukštesniųjų teisingumo teismų civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegijai, provincijos teismų baudžiamųjų bylų skyriams, baudžiamųjų bylų teismams, tyrimo teismams, nepilnamečių teismams, kalėjimų priežiūros teismams, teismams, kuriuose nagrinėjamos smurto prieš moteris bylos, ir taikos teismams.

Nepilnamečių teismai, kalėjimų priežiūros teismai ir teismai, kuriuose nagrinėjamos smurto prieš moteris bylos, išsamiai aptariami skyrelyje „Specializuoti Ispanijos teismai“.

Administracinė teisena

Administracinę teisę vykdančius teismų organai yra šie: Aukščiausiojo Teismo trečioji kolegija, Nacionalinio teismo administracinių bylų kolegija, aukštesniųjų teisingumo teismų administracinių bylų kolegija ir administraciniai teismai.

Socialinė teisena

Socialinę teisę vykdo Aukščiausiojo Teismo ketvirtoji kolegija, Nacionalinio teismo socialinių bylų kolegija, aukštesniųjų teisingumo teismų socialinių bylų kolegija ir socialinių reikalų teismai.

Visų nurodytų organų jurisdikcija nustatyta **Konstituciniame teisminių institucijų įstatyme**.

Susijusios nuorodos

ISPANIJOS GENERALINĖ TEISMINIŲ INSTITUCIJŲ TARYBA

KONSTITUCINIS TEISMINIŲ INSTITUCIJŲ ĮSTATYMAS

Paskutinis naujinimas: 12/03/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisminių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.